

ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ ΑΝΩΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΩΤΕΡΟΥ ΠΕΠΤΙΚΟΥ

Γεώργιος Β. Παπαθεοδωρίδης

Καθηγητής Παθολογίας-Γαστρεντερολογίας

Διευθυντής Πανεπιστημιακής Γαστρεντερολογικής Κλινικής
Γ.Ν.Α. «Λαϊκό»

ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΕΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ

- **Οξείες**
Κλινικά
εμφανείς

- **Χρόνιες**
Υποκλινικές
ή λανθάνουσες
↓
Σιδηροπενική
αναιμία

ΟΞΕΙΑ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ

ΟΞΕΙΑ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ

- **Ανώτερο πεπτικό:** μέχρι σύνδεσμο Treitz
- **Κατώτερο πεπτικό:** νήστιδα, ειλεός, παχύ έντερο

Κλινικές εκδηλώσεις

- Αιματέμεση
- Μέλαινα κένωση (>50-100 mL αίματος, συνήθως >400-500 mL)
- Αιματοχεσία (>1000 mL αίματος)
- Γενικά συμπτώματα οξείας απώλειας αίματος

Περίπτωση 1

- Άνδρας, 63 ετών, προσέρχεται στα επείγοντα λόγω ερυθρομέλαινων κενώσεων από 2 ωρών
- ΔΕ: (+), ΑΠ 110/70, Σφ=90/min, Αναπνοές 18/min
- Έμφραγμα μυοκαρδίου προ 2ετίας. Λαμβάνει ασπιρίνη 100 mg ημερησίως.
- Κάπνισμα (-), Αλκοόλ (-)

Γενική προσέγγιση ασθενούς με οξεία αιμορραγία πεπτικού

- Εκτίμηση σοβαρότητας
- Αρχική αντιμετώπιση
- Εντόπιση εστίας αιμορραγία

ΟΞΕΙΑ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ

Εκτίμηση σοβαρότητας

- Ηλικία
- Ασθενής αιμοδυναμικά σταθερός ή ασταθής
- Αιμορραγία ανώτερου ή κατώτερου πεπτικού
- Ζωτικά σημεία
(ορθοστατική υπόταση < ταχυκαρδία < υπόταση < shock)
- Δέρμα-επιπεφυκότες, αναπνοή
- Γενική αίματος-συνήθης βιοχημικός έλεγχος-ομάδα αίματος+διασταύρωση
- *Αναιμία ορθόχρωμη, νορμοκυτταρική*
- *Ht αρχικά ίσως πλασματικά φυσιολ.–αληθής Ht σε 24-72 h*

ROCKALL SCORE

	0	1	2	3
Ηλικία	<60	60-79	>80	
Shock	Σφύξεις <100	Σφύξεις >100 & ΑΠ >100	ΑΠ<100	
Νοσήματα	Κανένα σοβαρό	Άλλο νόσημα	Καρδιοπάθεια, Σοβαρή συννορηρότητα	Νεφρική/Ηπατική ανεπάρκεια, Μεταστατικό Ca
Διάγνωση	Mallory-Weiss	Άλλο αίτιο	Ca πεπτικού	
Σημεία αιμορραγίας	Όχι		Ναι	

Σκορ <3: καλή πρόγνωση, Σκορ >8: υψηλή θνητότητα

Rockall TA et al. Gut 1996

ΟΞΕΙΑ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ

Αρχική αντιμετώπιση

A B C (Airway, Breathing, Chest compressions) — **C A B?**

- 2 ενδοφλέβιοι καθετήρες
- N/S 0.9% ή Ringer's

*Προσοχή σε ασθενείς με καρδιακή ανεπάρκεια:
μέτρηση Κ.Φ.Π.*

- Οξυγόνο (σε επιβαρυσμένους ασθενείς)
- Παρακολούθηση-καταγραφή ζωτικών σημείων, όγκος ούρων

ΟΞΕΙΑ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ

Εκτίμηση περί εντοπίσεως εστίας αιμορραγίας

- **Αιματέμεση:** ανώτερο πεπτικό
- **Μέλαινα:** ανώτερο πεπτικό>τυφλό-ανιόν>λεπτό έντερο
(αίμα>14 h στον πεπτικό σωλήνα)
- **Αιματοχεσία:** παχύ έντερο>ανώτ. πεπτικό>λ. έντερο
- **Αύξηση ουρίας, υπερκινητικό έντερο:** υπέρ ανώτ. πεπτικού
- **Levine:** αξιολόγηση μόνο μακροσκ. αιματηρού περιεχομένου
Αρνητικό σε 16% αιμορραγιών ανώτερου πεπτικού (12/λου)
Όχι έλεγχος για μικροσκοπική παρουσία αίματος (stick)

ΣΥΝΗΘΗ ΑΙΤΙΑ ΟΞΕΙΑΣ ΑΙΜΟΡΡ. ΑΝΩΤ. ΠΕΠΤΙΚΟΥ

- **Έλκη-Διαβρώσεις στομάχου-12/λου**
(*HP, NSAIDs-φάρμακα, υπεροξύτητα-σ.Zollinger-Ellison*)
- **Επιπλοκές πυλαίας υπέρτασης**
(*κίρσοι οισοφάγου, κίρσοι θόλου στομάχου, πυλαία γαστροπάθεια*)
- **Σύνδρομο Mallory-Weiss**
- **Νεοπλάσματα**
(*καρκίνος, λειομύωμα, λέμφωμα, αιμαγγείωμα*)

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΟΞΕΙΑΣ ΑΙΜΟΡΡ. ΑΝΩΤ. ΠΕΠΤΙΚΟΥ

A. Ιστορικό – Φυσική εξέταση

B. Επείγουσα γαστροσκόπηση (εντός 24 h)

Διάγνωση, Πιθανόν θεραπευτική παρέμβαση, Πρόγνωση

Πλύσεις στομάχου?

- *Ίσως ευκολότερη η επείγουσα γαστροσκόπηση*
- *Όχι ανάγκη για παγωμένο φυσιολογικό ορό*

Γ. Επείγουσα αγγειογραφία

- Σπανιότατα αναγκαία: μαζική αιμορραγία και αδύνατος γαστροσκόπηση -ανεπαρκής και αντένδειξη για εγχείρηση
- **Θετική σε απώλεια αίματος >0.5-1 mL/min**

ΑΛΓΟΡΙΘΜΟΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΟΑΑΠ

IV PPI (bolus* + στάγδην έγχυση**)

για ΟΜΕ
*80 mg bolus
**8 mg/hr

Ενδοσκόπηση

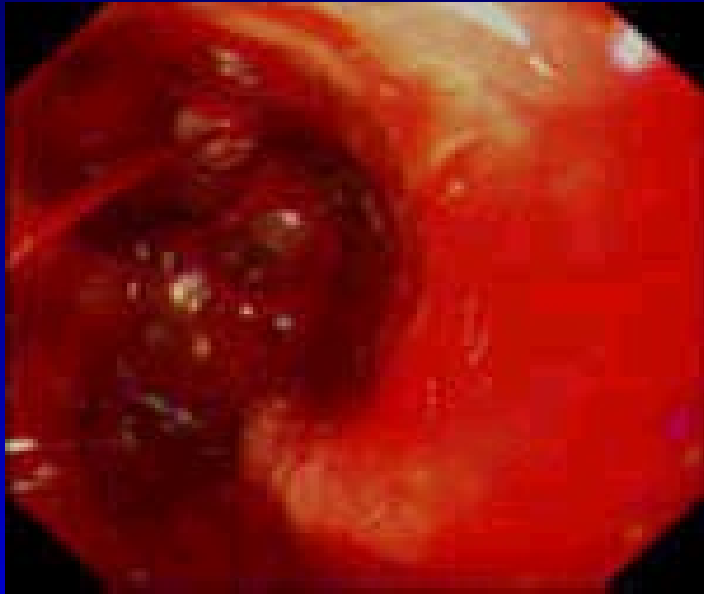
Στίγματα υψηλού
κινδύνου

Στίγματα χαμηλού
κινδύνου

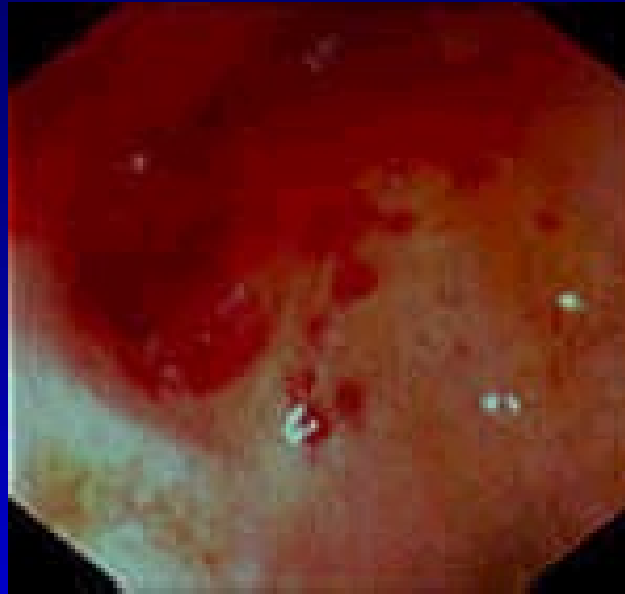
Ενδοσκοπική θεραπεία
+ IV στάγδην** PPI
x72 hrs – PPI per os

PPI per os – Εξιτήριο
σε καλή Ηb

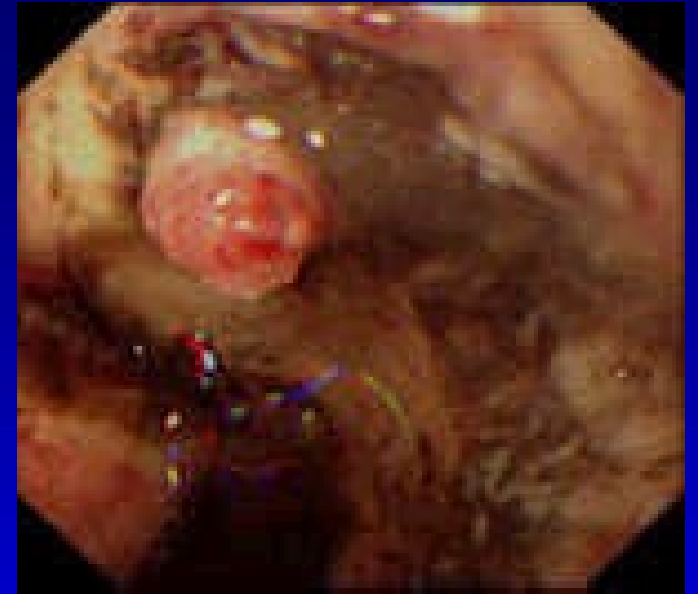
Forrest Ia

Forrest Ib

Forrest IIa

Forrest IIb

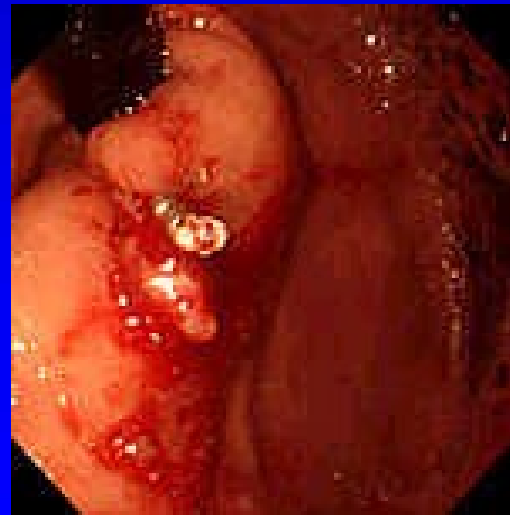
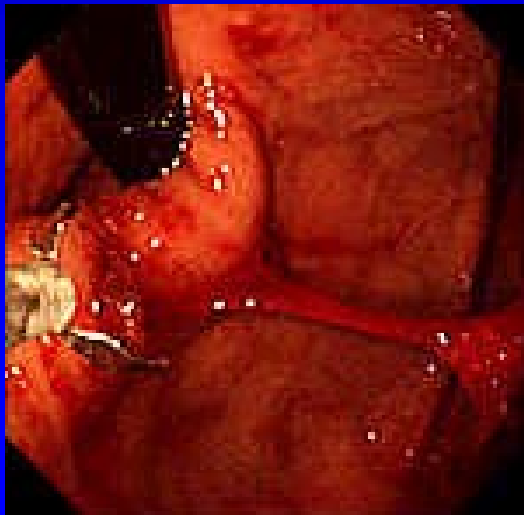
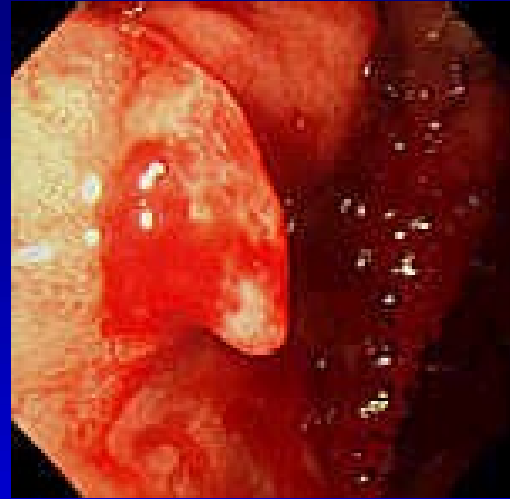
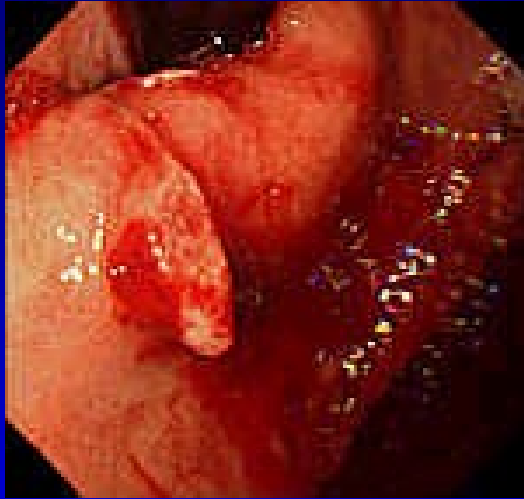
Forrest IIc

Forrest III

Αιμόσταση σε ορατό αγγείο με συνδυασμό αδρεναλίνης και clips

Αιμόσταση
αγγειοδυ-
σπλασιών
με Heater-
Probe

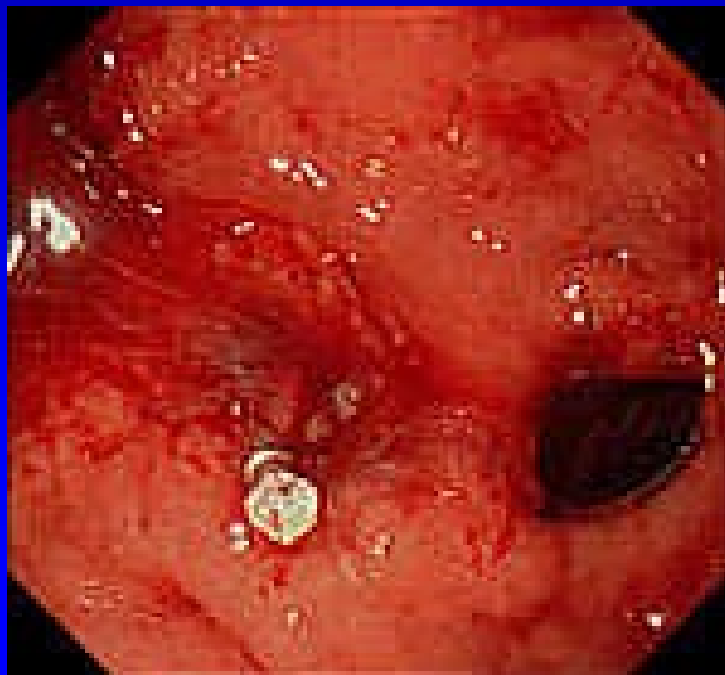
**Βλάβη
Dieulafoy**

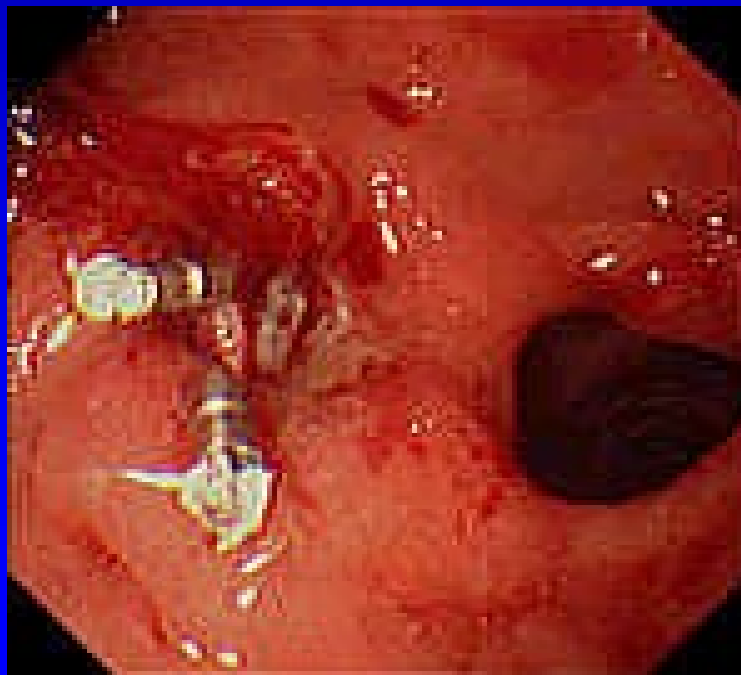
**Ανεπιτυχής
αιμόσταση
με Heater-
Probe**

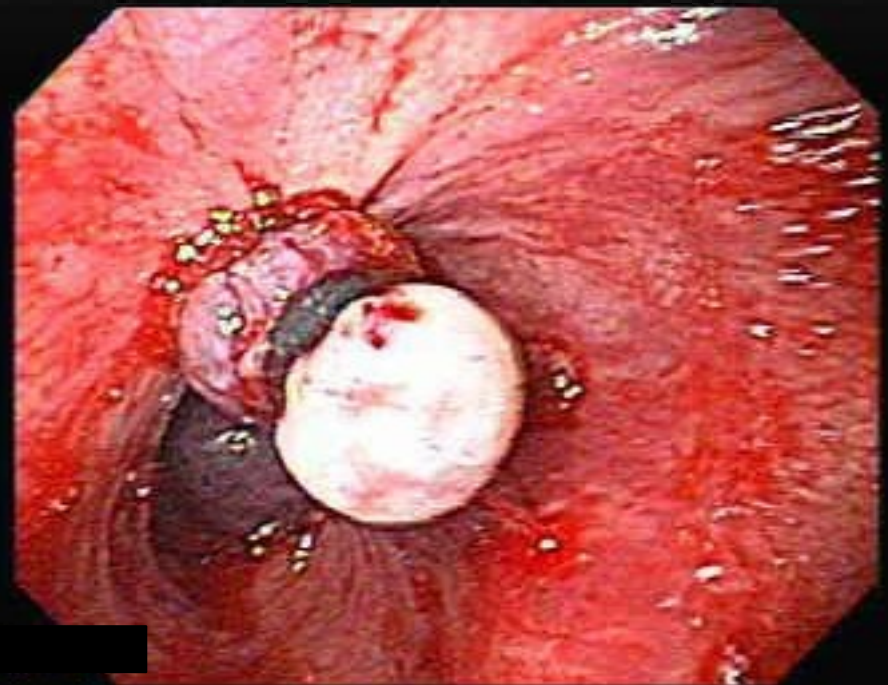
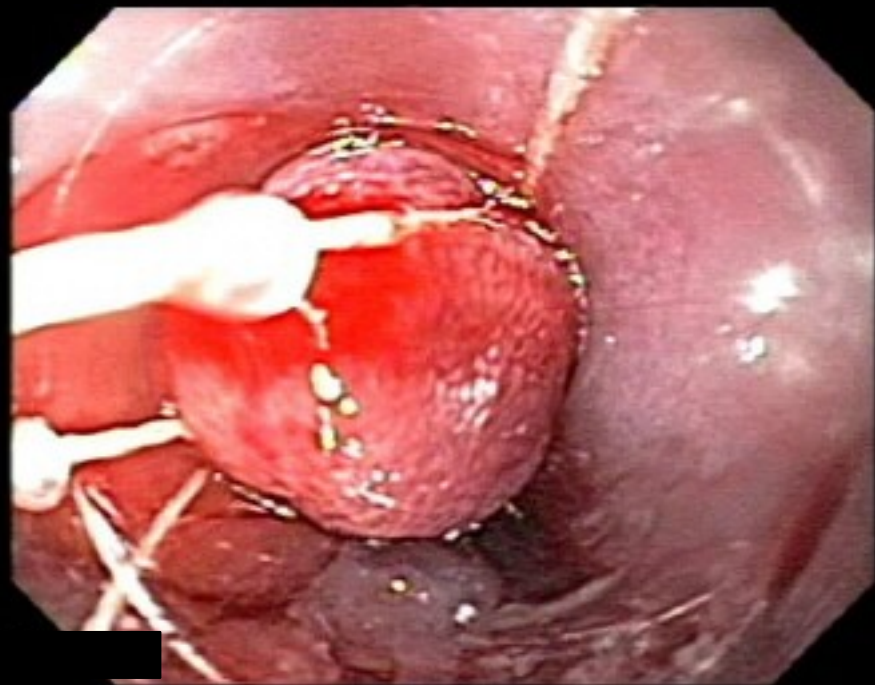
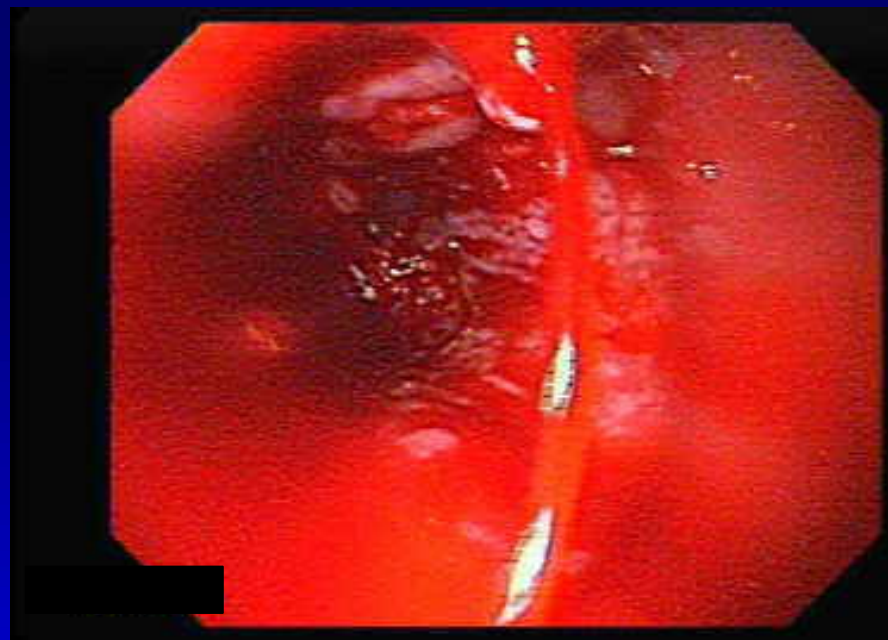
**Τοποθέτηση
Clip**

**Επιτυχής
αιμόσταση
με clips**

**Κιρσοί
οισοφάγου**

ΣΥΝΗΘΗ ΑΙΤΙΑ ΟΞΕΙΑΣ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑΣ ΠΑΧΕΟΣ ΕΝΤΕΡΟΥ

- Αιμορροειδοπάθεια
- Εκκολπωμάτωση
- Αγγειακές βλάβες (αγγειοδυσπλασίες)
- Νεοπλασμάτα (καρκίνος, αδένωμα)
- Κολίτιδα (λοιμώδης, ΙΦΝΕ, ισχαιμική, μετακτινική)

ΣΠΑΝΙΑ ΑΙΤΙΑ ΟΞΕΙΑΣ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑΣ ΠΑΧΕΟΣ ΕΝΤΕΡΟΥ

- Τραυματισμός
- Μονήρες έλκος ορθού
- Έλκος τυφλού
- Έκτοποι κίρσοι
- Άλλα νεοπλασμάτα (π.χ. λειομύωμα, λέμφωμα)
- Λεμφοειδική οζώδης υπερπλασία
- Αγγειίτιδα
- Αμυλοείδωση
- Αορτοεντερικό συρίγγιο

ΑΙΤΙΑ ΟΞΕΙΑΣ ΑΙΜΟΡΡ. ΛΕΠΤΟΥ ΕΝΤΕΡΟΥ-ΟΛΑ ΣΠΑΝΙΑ

- Αγγειοδυσπλασίες
- Νεοπλάσματα
(αδενοκαρκίνωμα, λειομύωμα, λέμφωμα, πολύποδες, καρκινοειδές, μεταστατικό μελάνωμα, λίπωμα)
- Νόσος Crohn
- Έκτοποι κίρσοι
- Φαρμακευτικά έλκη (NSAIDs)
- Εκκολπώματα (επίκτητα, Meckel's)

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΟΞΕΙΑΣ ΑΙΜΟΡΡ. ΚΑΤΩΤ. ΠΕΠΤΙΚΟΥ

A. Ιστορικό – Φυσική εξέταση

B. Ορθοσιγμοειδοσκόπηση

Γ. Γαστροσκόπηση

- 5-10% ασθενών με αιματοχесία και (-) Levine – αιμορραγία από ανώτερο πεπτικό (συνήθως αιμοδυναμική αστάθεια)

Δ. Κολonosκόπηση

- Προετοιμασία με ωσμωτ. διαλύμ.: ασφαλή, εκτός από απόφραξη

E. Αγγειογραφία

ΣΤ. Σπινθηρογράφημα με ^{99m}Tc -ΕΚ

- Θετικό σε απώλεια αίματος $>0.1-0.2$ mL/min

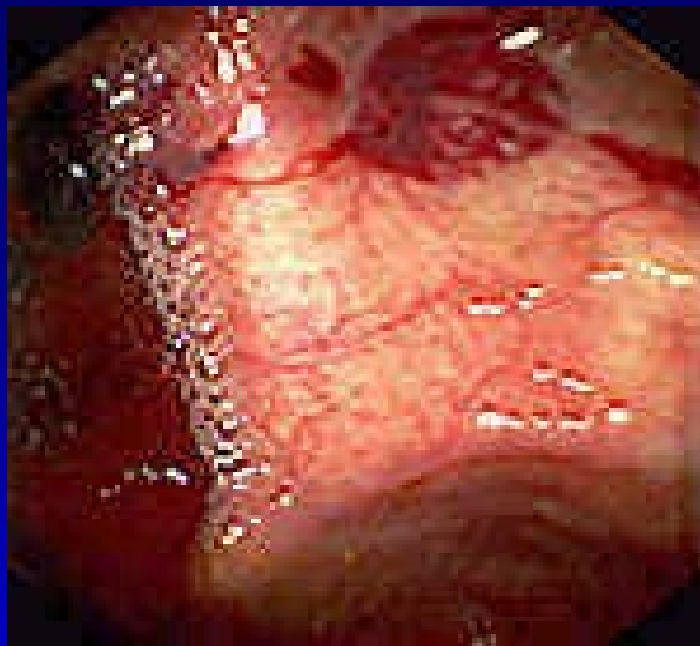
Z. Εντεροσκόπηση (κάψουλα, εντεροσκόπια)

H. Ερευνητική λαπαροτομία

**Αιμορροει-
δοπάθεια**

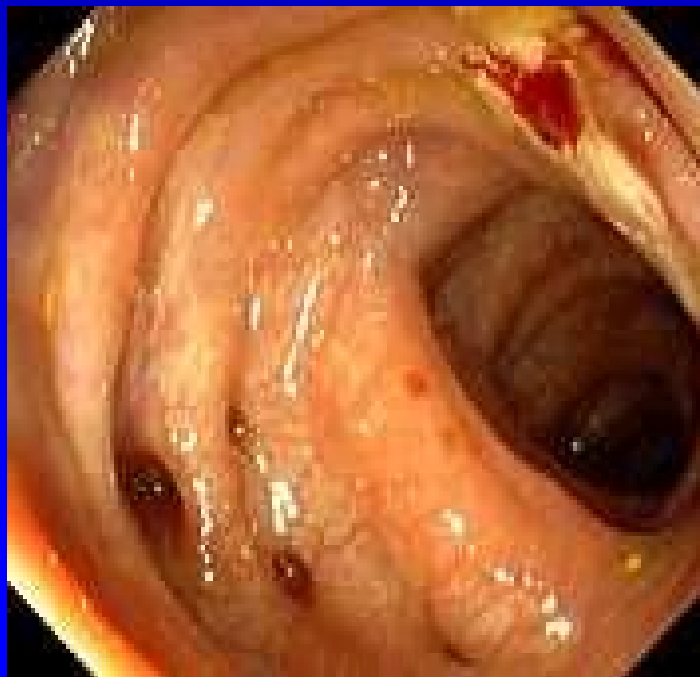
**Αγγειο-
δυσπλασία
π. εντέρου**

**Εκκολπω-
μάτωση
π. εντέρου**

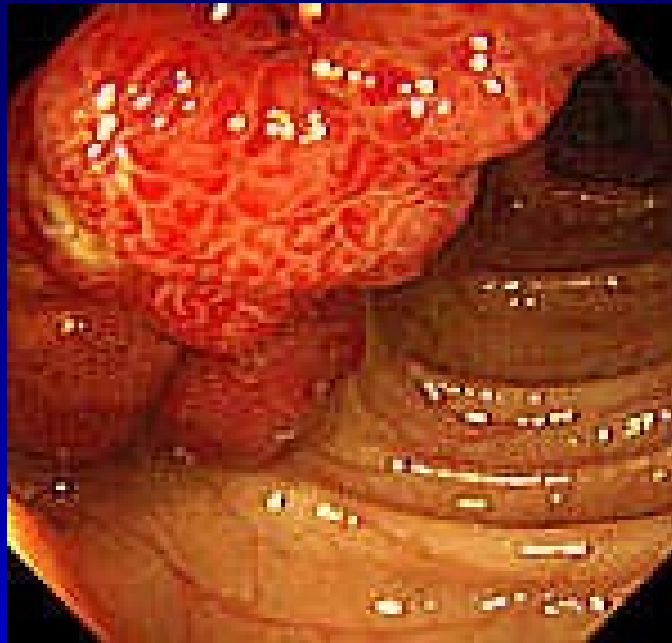

**Εκκολπω-
μάτωση
π. εντέρου**

Ευμέγεθες
έμμισχο
αδένωμα
π. εντέρου

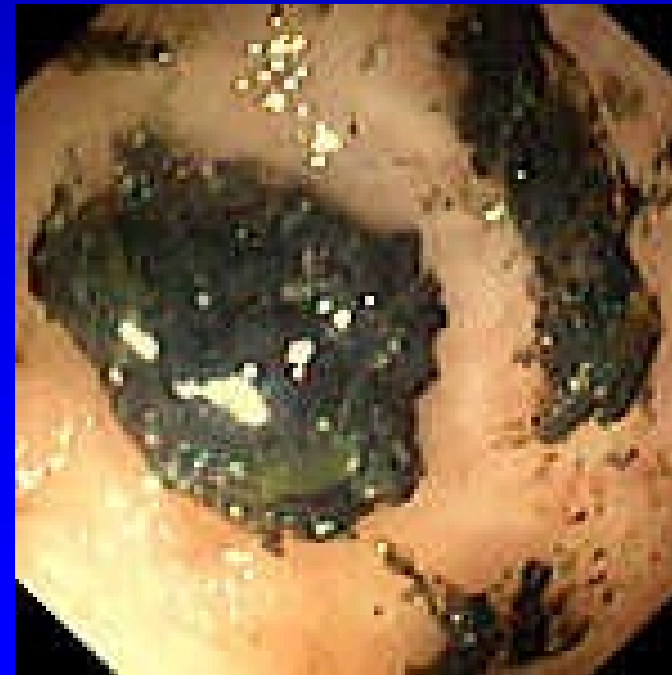
Ισχαιμική
κολίτιδα

Αιμορραγία
κατώτερου
πεπτικού
αγνώστου
αιτιολογίας

Λήψη Fe
per os

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΘΞΕΙΑΣ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΑΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΤΗΣ ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ

A. Επανάληψη γαστροσκόπησης+κολονοσκόπησης

B. Εντεροσκόπηση και/ή εντερόκλυση

Γ. Σε σημαντική αιμορραγία ή επιμονή της:

**Σπινθηρογράφημα ΕΚ, αγγειογραφία,
λαπαροτομία+εγχειρητική ενδοσκόπηση**

Δ. Σε διακοπή μικρής αιμορραγίας:

Όχι περαιτέρω έλεγχος

Ε. Επί υποτροπής: **Νέος έλεγχος εξ αρχής**

ΧΡΟΝΙΑ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ

ΧΡΟΝΙΑ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ

- Σιδηροπενική αναιμία
- Τα 3/4 του Fe της τροφής:
υπό μορφή αλάτων - απορρόφηση απαιτεί παρουσία οξέος
- Ο υπόλοιπος Fe της τροφής:
Fe αίμης (κρέας) υπό μορφή μυοσφαιρίνης & αιμοσφαιρίνης
απορρόφηση ανεξάρτητη οξέος
- Ο σίδηρος απορροφάται στην αρχική μοίρα της νήστιδας

Προσέγγιση ασθενούς με σιδηροπενική αναιμία

- Δεν πρέπει να αποδίδεται εξ αρχής σε καλοήθεις παθήσεις (αιμορροΐδες, έλκος, χρήση NSAIDs, κλπ)
- Σε μετεμμηνοπαυσιακές γυναίκες και σε άντρες >50 ετών πρέπει να θεωρείται ως αποτέλεσμα νεοπλασίας μέχρις αποδείξεως του αντιθέτου
- ***Η ενδοσκοπική εξέταση του πεπτικού σωλήνα είναι απαραίτητη***
- Επί παρουσίας συμπτωμάτων ή/και σημείων ο έλεγχος καθοδηγείται από αυτά
- Στην αντίθετη περίπτωση ο έλεγχος πρέπει να βασίζεται σε διαγνωστικό αλγόριθμο

Αίτια χρόνιας απώλειας αίματος από πεπτικό

- **Σχεδόν όλα τα αίτια της οξείας απώλειας αίματος**

Περίπτωση 2

- Γυναίκα, 68 ετών, προσέρχεται λόγω αδυναμίας. Ht 29%, Hb 9,1 g/dl, MCV 70 fl, MCH 25 pg, MCHC 27 g/dl, φερριτίνη 3 ng/ml.
- Γαστροσκόπηση / Κολονοσκόπηση: χωρίς αδρά παθολογικά ευρήματα.
- Περαιτέρω έλεγχος;

Αίτια χρόνιας απώλειας αίματος από πεπτικό

- Σχεδόν όλα τα αίτια της οξείας απώλειας αίματος

Αίτια δυσαπορρόφησης Fe χωρίς απώλεια αίματος από πεπτικό

- Ολική γαστρεκτομή – Αχλωρυδρία
- **Κοιλιοκάκη** (μονοσυμπτωματική μορφή)
- Crohn νήστιδας
- Σύνδρομο βραχέος εντέρου
- **Λοίμωξη με Ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού**

Διερεύνηση χρόνιας απώλειας αίματος από πεπτικό

- **Γαστροσκόπηση** + βιοψίες βολβού & 2ης μοίρας 12δακτύλου (έλεγχος κοιλιοκάκης) + βιοψίες άντρου στομάχου (έλεγχος HP) + βιοψίες ύποπτων περιοχών-βλαβών
- **Κολonosκόπηση** + βιοψίες ύποπτων περιοχών-βλαβών
- **Εντεροσκόπηση** (συνήθως με κάψουλα λ. εντέρου)